Bijlage 3. Behandeling van de adviezen bij het ministerieel besluit tot voorlopige opheffing van de bescherming als monument van de Hoeve ’t Bergske in Hulshout

Provincie: Antwerpen

Gemeente: Hulshout, 1ste afdeling, sectie D

Objectnummer: 4.01/13016/103.1 - Dossiernummer: 4.001/13016/103.1

Omschrijving:

Hoeve 't Bergske, Booischotseweg 132

Mij bekend om gevoegd te worden bij het besluit van heden:

Brussel, 29/10/26

De Vlaamse minister van Begroting en Financiën, Vlaamse Rand, Onroerend Erfgoed en Dierenwelzijn,

Signed by:Ben Weyts (Signature)
Signed at:2026-10-29 00:27:26 +01:00
Reason:Ik keur dit document goed

Weyts Ben

Vlaamse overheid

Ben WEYTS

1. Advies uitgebracht voorafgaand aan de voorlopige opheffing

1.1. Advies uitgebracht door de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed (VCOE)

Het advies werd gevraagd op 26 maart 2026.

De VCOE bracht op 16 april 2026 een gunstig advies uit over de opheffing van het onroerend goed. Het advies maakt integraal deel uit van het opheffingsdossier.

Behandeling van het advies:

De VCOE ontving op 26 maart 2026 twee adviesvragen van Ben Weyts, Vlaams minister van Begroting en Financiën, Vlaamse Rand, Onroerend Erfgoed en Dierenwelzijn, over de voorlopige opheffing van de beschermingen als monument van respectievelijk de 'Hoeve 't Bergske: woonhuis met stal' (KB 28 juli 1977) en 'Hoeve 't Bergske' (KB 6 oktober 1980) in Hulshout. (…)

Als rechtsgrond verwijst het ontwerp van opheffingbesluit naar artikel 6.2.1, 1° van het Onroerenderfgoeddecreet: 'de erfgoedwaarden van het beschermde goed zijn onherstelbaar aangetast of verloren gegaan'.
De commissie herhaalt dat het verlies van erfgoedwaarden niet zonder meer aangegrepen kan worden om beschermingen stop te zetten. De procedure vereist steeds een kritische afweging, rekening houdend met de oorzaken van de problematische toestand van de bescherming. Zo benadrukt de parlementaire voorbereiding van het Onroerenderfgoeddecreet: 'In geen geval kan verwaarlozing of gebrek aan onderhoud door de (huidige of vorige) zakelijkrechthouder of beheerder aanleiding geven tot een wijziging of gehele of gedeeltelijke opheffing van de bescherming'.
Bij inbreuken op het actief- en passiefbehoudsbeginsel is een eventuele opheffing van bescherming enkel mogelijk als handhaving afgerond, uitgesloten of gehypothekeerd is. Wanneer handhaving in het verleden in gebreke bleef, wordt de veroorzaker voor wanbeheer beloond.
De commissie waarschuwt dat zonder een kritische en eenduidige afweging gevaarlijke precedenten ontstaan die eigenaars of gebruikers aanmoedigen om beschermingsbesluiten niet na te leven. Het kan bovendien aanleiding geven tot het in vraag stellen van beschermingen die nog toereikend zijn, met de uitholling van het eerdere beschermingsbeleid en het beschermingsinstrument tot gevolg.

> Antwoord: het beschermingsdossier omvat wel degelijk een kritische afweging van de oorzaken van de problematische toestand van de bescherming. In het opheffingsdossier (2.3. Historiek van het beschermings- en beheerdossier) wordt duidelijk gemaakt dat bij de realisatie van verplaatsing en herbouw vanaf 2002 grondig afgeweken werd van de goedgekeurde plannen en dat op deze inbreuken geen handhaving volgde. Intussen zijn deze feiten verjaard. Het dossier weegt het opheffingsvoorstel kritisch en eenduidig af zodat het geen precedent vormt. De teloorgang van de specifieke erfgoedwaarden is in detail behandeld. In het vervolg van zijn advies herkent de VCOE zelf dat de erfgoedwaarden van het beschermde goed onherstelbaar aangetast of verloren zijn gegaan.

De commissie stelt vast dat van de oorspronkelijke 'Hoeve 't Bergske' niets meer rest. Het huidige gebouwenbestand is een volledige nieuwbouw. Volgens de commissie betekent dergelijke ingreep niet per definitie dat een monument zijn beschermingswaardigheid verliest. 'Authenticiteit' beperkt zich namelijk niet tot materiële authenticiteit, maar hangt ook samen met de leesbaarheid en beleving van een monument. In voorliggend geval dient echter

vastgesteld te worden dat de bedoelde 'herbouw' fundamenteel afwijkt van de oorspronkelijke toestand.
De commissie betreurt dat men er niet in slaagde om voor deze site een gepast beheer af te dwingen. Nochtans was de beheersproblematiek van bij aanvang gekend. Ondanks de drievoudige bescherming kon het verval zich gewoon verderzetten en bleven de voorgestelde restauratie- en reconstructiewerken zonder verwacht resultaat. Het is onbegrijpelijk dat er geen strengere eisen werden gesteld naar uitvoering van de heropbouw en documentatie van de bestaande toestand. De commissie benadrukt dat ook handhaving in gebreke bleef, waardoor er voor dit monument geen beheersperspectief meer is.
Vandaag getuigt het gebouwenbestand volgens de commissie niet langer van de historische 'Hoeve 't Bergske'. Noch in het exterieur, noch in het interieur bleven waardevolle historische elementen bewaard. De sterk afwijkende vormgeving, materialisatie en oriëntatie hebben de leesbaarheid van het voormalige woonhuis met nutsgebouwen – en bijgevolg de erfgoedwaarden van het monument – onherroepelijk aangetast. De contextwaarde van de monumentale bomen en de gave terp ging teloor. De commissie stelt ook vast dat de huidige inplanting van de volumes niet overeenstemt met de contouren van de monumentbeschermingen. Gelet op deze omstandigheden, erkent de commissie dat de verderzetting van een bescherming als monument zinloos is.

> Antwoord: dit opheffingsdossier illustreert inderdaad hoe een beheerstraject niet zou mogen lopen. De vaststellingen dat de 'herbouw' fundamenteel afwijkt van de oorspronkelijke toestand en handhaving in gebreke bleef, zelfs nooit opgestart werd, zijn correct. Ook is er voor dit monument geen beheersperspectief meer en is de verderzetting van een bescherming als monument inderdaad zinloos.

Wat het beschermde dorpsgezicht betreft, stelt de commissie vast dat de ruimere omgeving van de hoevesite nog steeds een landschappelijke erfgoedwaarde bezit, dit ondanks het verstorend effect van de onaangepaste en grotendeels wederrechtelijk uitgevoerde 'nieuwbouw'. Kenmerkend hier zijn o.a. de typische Netebeemden en een nog deels bewaard bomenbestand. De afbakening van het dorpsgezicht sluit bovendien aan bij het beschermde 'kasteeldomein ter Laeken' aan de overzijde van de Grote Nete, en vrijwaart hierdoor de historische relatie en zichtrelatie tussen beide historische sites.
De commissie ondersteunt aldus het behoud van de bescherming als dorpsgezicht van de 'Hoeve 't Bergske en omgeving'.

> Antwoord: de commissie bevestigt de argumenten om de bescherming als dorpsgezicht te behouden, zoals deze ook in het opheffingsdossier aangebracht zijn.

Conclusie: het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

1.2. Conclusie voorafgaand aan de voorlopige opheffing

Het uitgebrachte advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit. Het inhoudelijk dossier noch het ministerieel besluit werden aangepast.